
ZinInFilm

Levensvragen en zingeving in beeld

VELEN HOUDEN ERVAN. Sommigen zijn er zelfs dol op... films. Niet in de eerste plaats als vermaak maar als spiegel, als inspiratie. We genieten van beelden met een verhaal. Soms is er veel herkenning en soms komen we in een voor ons totaal andere wereld terecht. In beide gevallen laten we films schijnen over ons eigen levensverhaal. Met krachtige emoties en ontroeringen ervaren we vaak 'zin'. Niet zelden komen we tot een nieuw perspectief. En dat films een positief, soms zelfs een helend effect hebben, kunnen velen van ons waarschijnlijk wel beamen.

In dit artikel vertellen we u graag iets over ons project ZinInFilm. Een project voor medewerkers van het UMC Utrecht dat wij, twee geestelijk verzorgers van de Dienst voor Levensoriëntatie & Geestelijke Verzorging, hebben opgezet. Het project is bedoeld als inspiratie en reflectie; ter bevordering van de professionaliteit van medewerkers in het ziekenhuis, op het gebied van zingeving, levensvragen en waarden.

Het idee voor dit project ontstond toen Dr. Amber de Rooij bij ons op de afdeling een presentatie/workshop hield. Ze vertelde ons over haar werk waarbij ze films gebruikt om de deelnemers, oncologiepatiënten, te begeleiden in hun zelftransformatie en in hun post-traumatische groei. Een empowering-proces dat verloopt via (h)erkenning, bezinning en nieuwe perspectieven.

Het samen bekijken en bespreken van een film kan helpen bij het vinden van nieuwe perspectieven voor zingeving na een ingrijpende gebeurtenis in het leven. In TGV 72 schreef Amber de Rooij een beschouwing over film als hulpmiddel bij levensoriëntatie. Twee geestelijk verzorgers in het UMC Utrecht lieten zich inspireren om door middel van film met medewerkers uit verschillende lagen van de organisatie in gesprek te gaan over levensvragen en zingeving in hun eigen professionele praktijk.

Mualla Kaya en Margreet van Steenbeek

Mensen die een ingrijpende levensgebeurtenis hebben meegemaakt, ervaren na verloop van tijd nogal eens de behoefte om zich opnieuw te oriënteren op hun leven. Veel speelfilms zijn gebaseerd op een specifieke narratieve structuur en bevatten sleutelmetaforen die richtinggevend kunnen zijn in dit proces, aldus Amber de Rooij (2013). Door met een bewust gerichte aandacht naar speelfilms te kijken kan men de diepere lagen van de psyche bereiken. Dit kan een helende werking hebben en bevorderlijk

Werkkaart ZinInFilm

Films zijn spiegels van onze levensverhalen en kunnen een leerzaam en helend effect hebben. Films kunnen ons helpen om diepere gedachten, emoties en verlangens te ordenen en te kanaliseren. Ze kunnen ons helpen groeien via herkenning, erkenning, bezinning en kunnen ons nieuwe perspectieven aanreiken. Hopelijk ben je na het zien van deze film meer in staat levens- en zingevingvragen te herkennen, en zie je meer mogelijkheden om daarmee om te gaan.

Daarom nodigen we je uit om na te denken over de volgende vragen:

- Met welk thema uit deze film heb je iets en waarom?
- Met welk filmkarakter heb je iets en hoe komt dat?
- Welke overtuigingen, welke waarden spelen een rol in de film? Wat doen die met je?
- Heb je een aha-moment gehad? Waar ging het dan om: herkenning, erkenning, een nieuw perspectief of iets anders?
- Is er iets wat jou geïnspireerd of geraakt heeft? Wat is dat en hoe komt dat?
- Is er iets in deze film dat betekenis heeft voor jouw werk en zo ja waarom?
- Hoe voel je je na het zien van deze film? Ben je blij of verdrietig, ben je rustig of juist energiek, ben je boos of vredig, of anders...?

Wil je naar aanleiding van deze bijeenkomst een vertrouwelijk gesprek voeren met één van de geestelijk verzorgers? Dat kan. Neem contact met ons op via levensorientatie@umcutrecht.nl

'ZinInFilm voelde zorgvuldig, prettig en warm. Een welkom gevoel aan het einde van een drukke werkdag!'

zijn voor eigen ontwikkeling. Zo krijgen de deelnemers via films de mogelijkheid om in contact te komen met een rijp en wijs aspect in zichzelf dat helpt problemen aan te kunnen en positieve kwaliteiten te versterken.

Geïnspireerd door dit project van Amber de Rooij hebben we medewerkers uit verschillende lagen van de organisatie uitgenodigd om samen naar een (deel van een) film te kijken om naar aanleiding daarvan te reflecteren op de eigen professionele praktijk.

Filmkeuze

We hebben gekozen voor het laatste gedeelte van de film *Wit* uit 2001, onder regie van Mike Nichols, met in de hoofdrol Emma Thompson.

Emma Thompson vertolkt de briljante wetenschapster (48 jaar) die lijdt aan onbehandelbare eierstokkanker. Ze overpeinst in de film haar leven, haar werk, de manier waarop ze mensen behandeld heeft en waarop ze zelf in het ziekenhuis behandeld wordt. In het proces van uiteindelijk heilloze chemotherapie zien we zowel de goede als de slechte voorbeelden van bejegening en het (on)vermogen om een mens bij te staan.

Pilot met verpleegkundigen van de Afdeling Oncologische Heelkunde

De verpleegkundigen van de afdeling oncologische heelkunde waren als eersten bereid

om mee te doen met een pilot van het filmproject.

Ze waren enthousiast over de filmkeuze. Met collega's kunnen praten over onderwerpen die normaal niet aan de orde komen (bijvoorbeeld: een arts schrijft een medicijn voor en de verpleegkundige moet de opdracht uitvoeren, terwijl zij het er niet mee eens is) vonden ze erg fijn. Zo'n gesprek was voor hen een soort intervisie, maar dan veiliger, omdat niemand persoonlijk centraal staat. Opmerkelijk was ook dat aan het eind van de lange werkdag inclusief het filmproject niemand zich moe voelde. Uit evaluaties blijkt dat ZinInFilm gewaardeerd wordt met een 8.

Presentatie aan collega's van de Dienst voor Levensoriëntatie & Geestelijke Verzorging

Na de succesvolle pilot hebben we ZinInFilm gepresenteerd aan onze directe collega's van de Dienst voor Levensoriëntatie & Geestelijke Verzorging. Zo hebben we hen kennis laten maken met het project. Aan het einde ontvingen we feedback en aanbevelingen.

Wat de promotie van het project betreft kregen we de volgende suggesties:

- Met dit project is mogelijk aan te sluiten bij het programma Energiek@UMC, dat de Arbodienst gaat ontwikkelen ter bevordering van vitaliteit en inspiratie onder medewerkers.
- Per afdeling een avondprogramma aanbieden, waarin de hele film bekeken wordt met daarna een gesprek in een binnen- en een buitenkring. Dit kan vormend werken voor het team van de afdeling als geheel.
- Medewerkers persoonlijk uitnodigen en dan met groepen van zes tot acht personen uit diverse geledingen van de organisatie naar een gedeelte van de film kijken en erover in gesprek gaan. Dit zou aan het eind van de dag tussen 16.30 en 18.00 uur kunnen gebeuren in de vergaderruimte van onze dienst.
- Grote gevarieerde groepen uitnodigen in

Opzet van de bijeenkomst

- Ontvangst om 16.30 uur in de vergaderruimte van de DL&GV met een drankje en een hapje
- Gemiddeld 4 tot 8 deelnemers per keer
- De deelnemers kunnen de reflectievragen doorlezen (zie kader 1)
- Korte inleiding op de film
- Bekijken van (een gedeelte van) de film (ongeveer 35 minuten)
- Uitwisseling en bespreking van gedachten, gevoelens en ervaringen (ongeveer drie kwartier)
- Afsluiting om 18.00 uur

'ZinInFilm voelde als intervisie, maar dan veiliger.'

een collegezaal en dan een gesprek voeren met een panel en een binnen- en buitenkring.

- Onderdeel gaan uitmaken van de bijscholingsprogramma's van afdelingen.
- Overleggen met de afdeling In- en Externe Communicatie en afdeling Onderwijs voor aanbod en promotie van dit aanbod.

Uitvoering

Uit de genoemde suggesties hebben we gekozen voor een gevarieerde samenstelling van genodigden. Onze secretaresse heeft een uitnodiging gestuurd aan een aantal door ons geselecteerde medewerkers die we uit ons eigen netwerk kenden. Dit gebeurde via een e-mail met een persoonlijke aanhef. Men kreeg de keuze tussen drie data, verdeeld over de dinsdag, woensdag en de donderdag. Ongeveer de helft reageerde positief.

Inmiddels hebben we negen bijeenkomsten gehad. We benadrukken aan het begin van de bijeenkomst dat wat we bespreken niet naar buiten zal worden gebracht. Zo hopen

we een veilige sfeer te creëren bij de uitwisseling en bespreking van gedachten, gevoelens en ervaringen.

‘Zelfs voor mij, die niet in de directe patiëntenzorg zit, bracht de film en het gesprek erna veel teweeg. Met name over ons samenwerken in dit UMC en het waarom van hier werken.’

Na het zien van de film vonden gesprekken plaats van ongeveer drie kwartier. De volgende onderwerpen zijn aan de orde gekomen:

- Medemenselijkheid in de zorg
- Wanneer wel of niet behandelen
- Het professioneel en toch menselijk aanraken
- Kernwaarden van een goede verpleegkundige
- De grens tussen professionele zorg en menselijke aandacht
- Het verschil tussen de wereld van de wetenschap en de behoefte van de patiënt

Uit de ingevulde evaluatieformulieren blijkt dat de meerderheid van de deelnemers het project zeer positief waardeert. Ze zijn van

mening dat dit filmproject een bijdrage levert aan hun professionaliteit doordat het aanzet tot reflectie op hun handelen. Ze willen graag een vervolg.

Enkele medewerkers die niet in de directe patiëntenzorg werkzaam zijn, geven aan dat de film hun motivatie voor het werk in een ziekenhuisorganisatie versterkt: hier doen we het voor. Als medewerkers vanuit welke functie ook zijn we allemaal met elkaar verbonden rond de patiënt.

De gemengde samenstelling van de groepen met mensen uit verschillende functies wordt gewaardeerd. Men ziet het filmproject ook als een mogelijkheid tot teambuilding op een afdeling.

We zijn ervan overtuigd dat ZinInFilm zich goed kan lenen voor differentiaties en variaties. Daarbij is het mogelijk naar eigen inzicht te variëren op film, thema en doelgroepen.

Drs. Margreet van Steenbeek is geestelijk verzorger in het UMC Utrecht (protestants)

Drs. Mualla Kaya is geestelijk verzorger in het UMC Utrecht (islamitisch)

Literatuur

Rooij, A. de (2013). Film als hulpmiddel bij levensoriëntatie. *Tijdschrift Geestelijke Verzorging* 16(72), 29-36.

